

Кафедра прав людини, міжнародного та європейського права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародне приватне право

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Галузь знань **29 Міжнародні відносини**

Спеціальність **293 Міжнародне право**

Освітньо-професійна програма **Міжнародне право**

Статус дисципліни **обов'язкова**

Мова навчання **українська**

Київ • 2021

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «**Міжнародне приватне право**» складена відповідно до вимог освітньої програми Міжнародне право підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Розробниця: кандидат юридичних наук, доцент **Руденко Оксана Валеріївна**

Затверджено на засіданні кафедри прав людини, міжнародного та європейського права.

Протокол № 5 від «21» січня 2021 року.

Завідувач кафедри прав людини, міжнародного та європейського права
_____ к.ю.н., проф. Гончаренко С.В.

Схвалено Науково-методичною радою Академії адвокатури України

Голова НМР професор Гончаренко С.В.

1. Мета навчальної дисципліни:

а) дати студентам наступні **знання та розуміння** у предметній сфері міжнародного приватного права:

- основних концепцій юридичної природи міжнародного приватного права;
- ролі та значення міжнародного приватного права для розвитку транскордонного співробітництва між країнами;
- принципів дії колізійно-правового та матеріально-правового методів в міжнародному приватному праві;
- місця міжнародного приватного права в національній та міжнародній системі права;
- значення теорії «функціонального імунітету» для розвитку приватних економічних відносин за участю держави;
- сутності доктрини зворотного відсилання в міжнародному приватному праві;
- правових характеристик джерел міжнародного приватного права;
- змісту основних формул прикріплення в міжнародному приватному праві;
- правового статусу фізичних та юридичних осіб в міжнародному приватному праві;
- особливостей правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в міжнародному приватному праві;
- змістовних характеристик основних конвенцій, що регулюють транспортні зобов'язання в міжнародному приватному праві;
- умов застосування міжнародно-правових звичаїв в сфері міжнародних розрахункових відносин;
- особливостей правового регулювання деліктних зобов'язань з іноземним елементом в Україні та зарубіжних країнах;
- специфіки застосування колізійних прив'язок в спадкових та шлюбно-сімейних відносинах з іноземним елементом;
- характерних рис правового статусу іноземців в трудових відносинах з іноземним елементом.

б) виробити у студентів наступні **когнітивні вміння** у предметній сфері міжнародного приватного права:

- виявляти тенденції генезису міжнародного приватного права на сучасному етапі розвитку транскордонних відносин;
- розпізнавати серед існуючих правовідносин, що виходять за межі юрисдикції однієї країни, приватні відносини з іноземним елементом;
- ідентифікувати необхідну формулу прикріплення для регулювання конкретних приватних правовідносин з іноземним елементом;
- співвідносити колізійно-правовий та матеріально-правовий методи;
- аналізувати доктрину обходу закону в міжнародному приватному праві в контексті концепції захисту державою своїх фіскальних інтересів;
- розрізняти позитивну та негативну концепції застереження про публічний порядок.

в) прищепити студентам наступні **практичні навички** у предметній сфері міжнародного приватного права:

- застосування до вирішення практичних задач категорійно-понятійного апарату міжнародного приватного права;
- застосування іноземного права до міжнародних приватних відносин в суді України;
- визначення відмінності правового статусу держави в міжнародних приватних та міжнародних публічних правовідносинах;
- встановлення «національності» юридичної особи в умовах плюралізму національних доктрин до даної формули прикріплення;
- виявлення «обходу закону» в діях учасників міжнародних приватних відносин;
- кваліфікування дискримінаційних дій однієї держави до громадян іншої в контексті категорій «взаємність» та «реторсія»;
- розмежування основної та додаткової колізійних прив'язок в конкретних випадках правового регулювання міжнародних приватних відносин;
- формування змісту конкретного зовнішньоекономічного договору у відповідності до норм національного законодавства;
- визначення правомірності обраного права сторонами зовнішньоекономічного договору в контексті існуючих обмежень застосування принципу *lex voluntatis*;
- застосування у майбутній професійній діяльності правника колізійних прив'язок та внутрішньодержавного права України та зарубіжних країн при визначенні права, яке повинно застосовуватись.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є:

- доктрина міжнародного приватного права;
- методи та система міжнародного приватного права;
- джерела міжнародного приватного права;
- формули прикріплення в міжнародному приватному праві;
- правовий статус фізичних осіб, юридичних осіб та держав в міжнародних приватних відносинах;
- право власності в міжнародному приватному праві;
- договірні зобов'язання в міжнародному приватному праві;
- міжнародні перевезення вантажів, пасажирів і багажу;
- форми міжнародних фінансових розрахунків та їх правове регулювання;
- захист інтелектуальної власності в міжнародному приватному праві;
- правове регулювання деліктних зобов'язань з іноземним елементом;
- спадкові відносини в міжнародному приватному праві;
- правове регулювання шлюбно-сімейних відносин з іноземним елементом;
- трудові відносини в міжнародному приватному праві.

Основними **завданнями** вивчення студентами дисципліни «**Міжнародне приватне право**» є:

- формування наукового світогляду студентів;
- засвоєння студентами основних характеристик вітчизняної доктрини міжнародного приватного права;
- підвищення правової філософсько-методологічної культури студентів;

- опанування студентами основоположних ідей, концепцій, юридичних конструкцій у сфері правового регулювання майнових та особистих немайнових відносин з іноземним елементом;
- формування у студентів умінь самостійно застосовувати матеріально-правовий та колізійно-правовий методи до регулювання міжнародних приватних відносин;
- вироблення у студентів основних навичок оформлювати одержані результати пізнання проблематики міжнародного приватного права в есе, наукові повідомлення, доповіді, реферати, наукові огляди;
- опанування студентами основ категорійно-понятійного апарату у сфері міжнародного приватного права;
- вивчення студентами мінімально необхідного обсягу різних формул прикріплення, що застосовні в окремих видах міжнародних приватних відносин;
- опанування студентами змісту правових положень Закону України «Про міжнародне приватне право» та основних конвенцій у сфері міжнародного приватного права.

2. Результати навчання

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» студент буде володіти наступними загальними та фаховими компетенціями:

ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння професійної діяльності.

ЗК-4 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, в тому числі «великих даних» (big data), з різних джерел із дотриманням етичних та правових норм у поєднанні з навичками використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-5 Здатність працювати як автономно, так і у команді, здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК-7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

ФК-1 Здатність розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, форми та способи їх реалізації, типи та види міжнародних акторів, їх роль в сучасних міжнародних відносинах та міжнародній політиці.

ФК-5 Вміння характеризувати природу та джерела зовнішньої політики держави, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики, а також здійснювати інформаційно-аналітичну діяльність в міжнародних відносинах.

ФК-6 Здатність передбачати юридичні ризики, пов'язані з множинністю правових систем і юрисдикцій.

ФК-7 Уміння працювати з міжнародними документами: договорами, актами міжнародних організацій тощо, — здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм, аналізувати їхній характер і юридичний статус, складати проекти й супровідну документацію українською й іноземними мовами, у співпраці з компетентними фахівцями готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах.

ФК-9 Здатність виконувати стандартні обов'язки в складі юридичної служби органів, організацій, підприємств, зокрема приватної юридичної практики відповідально та з розумінням етичних аспектів юридичної роботи.

ФК-10 Знання засад і доктрин національного та міжнародного права, а також змісту ключових правових інститутів, здатність до їх аналізу та прогнозування тенденцій розвитку; уміння використовувати ці знання і навички у практичній діяльності, надавати юридичні висновки й консультації, здійснювати юридичний супровід основних видів міжнародної співпраці та зовнішньоекономічних операцій, розробляти правову позицію в інтересах клієнта, а також контраргументи проти позиції опонентів, вести дискусію й дебати, а також виконувати інші види діяльності юриста з питань міжнародного приватного права.

ФК-13 Спроможність усно та письмово викладати правові обґрунтування та висновки з дотриманням процесуальних форм документів, а також готовність здійснювати презентацію таких матеріалів.

Програмні результати навчання:

ПРН-1 Мислити абстрактно й аналітично, синтезувати загальні знання насамперед із предметної області для досягнення цілей професійної діяльності, швидко розуміти професійні завдання, оцінювати їхню складність.

ПРН-4 Визначати міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації для з'ясування потрібних обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям міжнародних відносин, застосовувати одержані знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного та національного права при вирішенні практичних завдань.

ПРН-5 Швидко знаходити потрібну інформацію, обробляти й аналізувати її, оцінювати за достовірністю та релевантністю, аналізувати зібрану й оброблену інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, складати аналітичні довідки, звіти й інші форми представлення результатів аналізу з правильним оформленням посилань на норми міжнародного та національного (українського та закордонного) права.

ПРН-6 Визначати політичні, дипломатичні, іміджеві, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з заходами міжнародно-правового характеру, взаємодіяти з фахівцями відповідних галузей при підборі засобів мінімізації таких ризиків.

ПРН-7 Складати проекти міжнародного договору та пов'язаної документації (закону про ратифікацію, пояснювальних записок тощо) українською та іноземною мовами, складати процесуальні документи для ведення справ у судових органах, тексти законопроектів, порівняльних таблиць, пояснювальних записок, та іншої супровідної документації до законопроектів тощо.

ПРН 8. Визначати економічні аспекти юридичних проблем і задач.

ПРН-10 Демонструвати концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень міжнародного приватного права, порівняльного законодавства, національного права, ускладненого іноземним елементом, виявляти в подіях і фактах міжнародного життя тенденції та закономірності, формулювати їх та визначати пов'язані з ними майбутні можливості й ризики.

ПРН-11 Надавати юридичні висновки й консультації, юридичний супровід основних видів міжнародної співпраці та зовнішньоекономічних операцій, формулювати юридичну позицію в інтересах клієнта.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне приватне право» студент буде знати та розуміти:

- поняття і природу вітчизняної та зарубіжної доктрини міжнародного приватного права;
- сутність та особливості застосування категоріально-правового і матеріально-правового методів регулювання міжнародних приватних відносин;
- завдання, мету та тенденції розвитку сучасного міжнародного приватного права;
- основні джерела міжнародного приватного права;
- зміст основних формул прикріплення в міжнародному приватному праві та особливості їх застосування;
- правове регулювання правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб в міжнародному приватному праві;

- особливості правового статусу держави в сучасних міжнародних приватних відносинах;
- роль принципу закону місцезнаходження речі та «особистого закону» власника;
- порядок укладення зовнішньоекономічних договорів та їхнє правове регулювання;
- правове регулювання міжнародних перевезень вантажів, пасажирів та багажу різними видами транспорту;
- міжнародно-правові договірні та звичаєві джерела регулювання фінансових зобов'язань в міжнародному приватному праві;
- особливості правового захисту інтелектуальної власності в міжнародному приватному праві;
- правове регулювання відносин із заподіяння шкоди з іноземним елементом;
- порядок спадкування за законом та заповітом в міжнародному приватному праві;
- підстави виникнення та способи вирішення колізій в шлюбно-сімейних відносинах з іноземним елементом в Україні та зарубіжних країнах;
- правовий статус трудящих-мігрантів в Україні та зарубіжних країнах.

Студент буде уміти:

- демонструвати знання та навички, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень прикладних, галузевих та міжгалузевих юридичних наук, здійснювати критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять сучасної юридичної науки
- здійснювати процесуально-документальне оформлення результатів розгляду юридичної справи, іншої юридичної документації, у тому числі й іноземною мовою
- вести юридичну статистику, здійснювати аналіз статистичних даних як вітчизняного, так й іноземного походження
- здійснювати заходи щодо усунення умов і причин юридичних деліктів у межах професійних обов'язків
- здійснювати контроль за реалізацією юридичних рішень, у тому числі й судів іноземної чи міжнародної юрисдикції
- здійснювати юридичне оформлення суб'єктивних прав і фактів
- оцінювати на основі даних статистичної звітності, бухгалтерського обліку та аналізу стану локальної правотворчості ефективність локальних нормативних актів
- проводити експертизи локального нормативного акту, у тому числі й іноземного походження
- складати проекти заяв, скарг та інших документів правового характеру, у тому числі й у сфері міжнародних відносин
- забезпечувати дотримання вимог і стандартів до організації праці, галузевих нормативних актів
- виконувати професійні обов'язки правника-міжнародника відповідно до принципів незалежності, верховенства права, законності, конфіденційності тощо
- використовувати оргтехніку, документально оформляти управлінські рішення, вести кореспонденцію
- надавати відповіді на заяви та скарги фізичних та юридичних осіб
- формувати інформаційно-пошукові, реєстраційні та статистичні документи;
- укладати зовнішньоекономічну угоду;

- застосовувати до вирішення практичних задач категорійно-понятійний апарат міжнародного приватного права;
- на підставі аналізу конкретних приватних відносин з іноземним елементом визначати формулу прив'язки, яку необхідно застосувати;
- використовувати допоміжні організаційно-правові механізми для кваліфікації положень іноземного права при їх застосуванні до міжнародних приватних відносин в суді України;
- в конкретних приватних відносинах з іноземним елементом встановлювати «національність» юридичної особи та особистий статут фізичною особи;
- визначати відмінності правового статусу держави в міжнародних приватних та міжнародних публічних правовідносинах;
- ідентифікувати наявність «обходу закону» в діях учасників міжнародних приватних відносин;
- розрізняти основну та додаткову колізійні прив'язки в конкретних випадках правового регулювання міжнародних приватних відносин ;
- встановлювати правомірність обраного права сторонами зовнішньоекономічного договору з позицій існуючих обмежень застосування принципу *lex voluntatis*.

3. Опис навчальної дисципліни

Рік навчання: 3	Характеристика навчальної дисципліни
Семестри: 5–6	Тип: обов'язкова
Кредитів ECTS: 6	Загальна кількість годин – 180 год., з них: Аудиторних* – 60 год. – лекції – 40 год. – семінари – 20 год. Самостійна робота – 120 год. Вид підсумкового контролю: залік, екзамен

* В умовах карантину аудиторні заняття та усна форма контролю здійснюються із застосуванням технології відеоконференцз'язку на платформі *Google Workspace for Education* із забезпеченням надійної автентифікації студентів.

Структура і зміст навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		Лекц.	Семін.	Інд. р.	СРС
Модуль 1. Поняття, доктрина та особливості міжнародного приватного права					
Тема 1. Предмет, методи та система міжнародного приватного права	9	2	1		6
Тема 2. Джерела міжнародного приватного права	9	2	1		6
Тема 3. Загальні поняття міжнародного приватного права	12	2	2		8
Тема 4. Суб'єкти міжнародного приватного права	12	2	2		8
Тема 5. Речові права	18	4	2		12
Тема 6. Договірні зобов'язання в міжнародному приватному праві	18	4	2		12
Разом за модулем 1	78	16	10		52
Модуль 2. Актуальні проблеми міжнародного приватного права					
Тема 7. Транспортні зобов'язання в міжнародному приватному праві	18	4	2		12
Тема 8. Фінансові зобов'язання в міжнародному приватному праві	18	4	2		12
Тема 9. Захист інтелектуальної власності в міжнародному приватному праві	18	4	2		12

Тема 10. Зобов'язання із заподіяння шкоди в міжнародному приватному праві	12	3	1		8
Тема 11. Спадкові відносини в міжнародному приватному праві	12	3	1		8
Тема 12. Шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві	12	3	1		8
Тема 13. Трудові відносини в міжнародному приватному праві	12	3	1		8
Разом за модулем 2	102	24	10		68
ВСЬОГО	180	40	20		120

Тематика індивідуальних завдань

1. Загальні та спеціальні методи правового регулювання в міжнародному приватному праві.
2. Складові елементи системи міжнародного приватного права.
3. Кодифікації звичаїв у міжнародному приватному праві.
4. Правова доктрина як джерело правового регулювання в міжнародному приватному праві.
5. Уніфікація і гармонізація норм міжнародного приватного права.
6. Принцип «автономія волі» у міжнародному приватному праві.
7. Застосування колізійних норм та іноземного права.
8. Правові режими у міжнародному приватному праві.
9. Поняття та види «відсилання» в міжнародному приватному праві.
10. Правовий статус іммігрантів в Україні.
11. Доктрина «абсолютного імунітету» держави в міжнародному приватному праві.
12. Поняття та колізійні питання громадянства в міжнародному приватному праві.

Самостійна робота. Теми для самостійного опрацювання

1. Проблеми теорії міжнародного та приватного права.
2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного приватного права.
3. Методологія міжнародного приватного права.
4. Особливості предмету міжнародного приватного права зарубіжних країн.
5. Узгодження законодавств різних держав.
6. Вплив актів міжнародної приватноправової уніфікації на національне законодавство України.
7. Поняття та види форм міжнародного приватного права.
8. Проблеми одноманітності практики застосування уніфікованих норм міжнародного приватного права.
9. Типові контракти як різновид способів реалізації приватноправової уніфікації.
10. Кваліфікація юридичного конфлікту і «конфлікт кваліфікацій».
11. Імперативні норми у міжнародному приватному праві.
12. Звернення до права держави з множинністю правових систем.
13. Особливості правового статусу громадян України за кордоном.

14. Особливості правового статусу юридичних осіб в іноземних державах.
15. Доктрина «функціонального імунітету» держави в міжнародному приватному праві.
16. Колізійні норми речового права у внутрішньому законодавстві України.
17. Міжнародно-правове регулювання іноземних інвестицій.
18. Міжнародно-правове регулювання правочинів з іноземним елементом.
19. Колізійні питання змісту міжнародного цивільно-правового договору.
20. «Віденська конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» (1980 р.): загальні положення.
21. Особливості міжнародно-правового регулювання змішаних (комбінованих) перевезень в міжнародному приватному праві.
22. Вексель і чек як розрахункові документи в міжнародних фінансових зобов'язаннях.
23. Способи страхування валютних ризиків в міжнародних розрахункових відносинах.
24. Інституційний механізм охорони інтелектуальної власності в міжнародному приватному праві.
25. Правове регулювання деліктних зобов'язань з іноземним елементом в міжнародних договорах та внутрішньому законодавстві України.
26. Міжнародно-правове регулювання спадкових відносин.
27. Колізійні питання припинення шлюбних відносин в міжнародному приватному праві.
28. Правове регулювання праці іноземців та осіб без громадянства в Україні.
29. Правове регулювання питань праці громадян України за кордоном.

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	незадовільно з можливістю повторного складання
	F (1-34)	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням курсу

Додатково (для контролю та самоконтролю роботи студента)

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Модуль 1 (24)						Модуль 2 (31)							45	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
3	3	4	4	5	5	5	5	5	4	4	4	4		

T1, T2 ... T13 – теми модулів.

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання даної дисципліни є:

- тестування за принципами ЗНО на основі комп'ютерних технологій (стандартизовані тести);
- контрольні роботи;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль: здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліцопитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів, написання тематичних глосаріїв тощо); ведення термінологічного словника; виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; підготовки та захисту відповідних схем, таблиць, діаграм, графіків; розв'язання кейсів з практичних завдань та задач-казусів; аналізу та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень; взаємоконтролю студентів у парах та малих групах; самоконтролю тощо. Особливого значення має тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів за допомогою комп'ютерних технологій.

Підсумковий контроль: залік (залікова оцінка розраховується шляхом додавання балів, отриманих студентом за результатом поточного контролю); екзамен (у формі комп'ютерного тестування з вирішення кейсів).

7. Рекомендована література

7.1. Базова література

Довгерт А.С. Очерки международного частного права. Харьков : Одиссей, 2010. 816 с.

Международное частное право : учебник / отв. ред. Н.И. Марышева. 3-е изд., перераб. и доп. Москва : Контракт, Wolters Kluwer, 2010. 908 с.

Мироненко І.В. Міжнародне приватне право : Навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2010. 271 с.

Міжнародне приватне право. Загальна частина : підручник / за ред. А.С. Довгерта і В.І. Кисіля. Київ : Алерта, 2012. 376 с.

Міжнародне приватне право. Науково-практичний коментар Закону / за ред. доктора юридичних наук, проф. А. Довгерта. Харків : ТОВ «Одіссей», 2008. – 352 с.

Міжнародне приватне право. Особлива частина : підручник / за ред. А.С. Довгерта і В.І. Кисіля. Київ : Алерта, 2013. – 400 с.

Міжнародне приватне право / за ред. С. Г. Кузьменко. Київ : Центр учб. л-ри, 2010. 316 с.

Міжнародне приватне право. Загальна частина : підручник / ред.: А. С. Довгерт, В. І. Кисіль. Київ : Алерта, 2012. 376 с.

Міжнародне приватне право : підручник / за ред.: В.П. Жушман, І. А. Шуміло. Харків : Право, 2012. 320 с.

Фединяк Г.С., Фединак Л.С. Міжнародне приватне право. Підруч. 5-те вид., переробл. і допов. Київ : Атіка. 2012. 530 с.

Фединяк Г.С. Международное частное право. Общая часть : учебник / Г.С. Фединак, Л.С. Фединак. Харьков : Право, 2015. 352 с.

7.2. Допоміжна література

Гайворонський В.М., Жушман В.П. Міжнародне приватне право : Навч. посібник / За заг. ред. проф. В.М. Гайворонського, проф. В.П. Жушман. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 368 с.

Гетьман-Павлова И.В. Международное частное право в 3 т. Том 2. Особенная часть : учебник для бакалавриата и магистратуры / И.В. Гетьман-Павлова. – 5-е изд., перераб. и доп. Москва : Издательство Юрайт, 2019. 396 с.

Иншакова А.О. Международное частное право : учебник и практикум для академического бакалавриата / А.О. Иншакова. Москва : Издательство Юрайт, 2019. 398 с.

Международное частное право : учеб. / Л.П. Ануфриева, К.А. Бекашев, Г.К. Дмитриева и [др]. Отв. ред. Г. К. Дмитриева. 2-е изд., пер. и доп. Москва : Велби, Изд-во Проспект, 2007. 688 с.

Міжнародне приватне право в Київському університеті: антологія : у 2 т. Т.1. 1835-1991 / за ред. А.С. Довгєрта. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 495 с.

Міжнародне приватне право в Київському університеті: антологія : у 2 т. Т.2. 1992-2007 / за ред. А.С. Довгєрта. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 791 с.

Міжнародне приватне право. Міжнародні договори України. Том 1 / відпов. ред. та упорядники А. Довгєрт та В. Крохмаль. Київ : “Port Royal”, 2000. 992 с.

Міжнародне приватне право. Міжнародні договори України. Том 2 / відпов. ред. та упорядники А. Довгєрт та В. Крохмаль. Київ : “Port Royal”, 2000. 1313 с.

Очерки международного частного права / под ред. проф. А. Довгєрта. Харьков: ООО «Одиссей», 2007. 816 с.

Холодов С. Международное частное право: конспект лекций. Москва : А-Приор, 2007. 144 с.

Чубарєв В.Л. Міжнародне приватне право: Навч. посібник. Київ : Атіка, 2006. 608 с.

Юлдашев О.Х. Міжнародне приватне право: Академічний курс: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Концерн «Видавничий дім «Ін Юре» 2004. 352 с.

Юлдашев О.Х. Міжнародне приватне право: Теоретичні та прикладні аспекти. Київ : МАУП, 2004. 576 с.

7.3. Інформаційні ресурси

Сайт Верховної Ради України. URL: <https://rada.gov.ua/>

Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

Електронна бібліотека: www.elibrary.ru

Київська центральна міська публічна бібліотека ім. Лесі Українки. URL: <http://lucl.lucl.kiev.ua>

Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. URL: <http://www.univer.kharkov.ua>

Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com>

Бібліотека юриста. URL: <http://www.lawbook.by.ru>

«Правознавець» – бібліотека юридичної літератури. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua>

Сайт Наукової бібліотеки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського.
URL: <http://abris.crimea.ua>

Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>